

Državni izpitni center

P 1 7 1 A 1 0 3 1 3

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2017. május 29., hétfő

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

Moderirana različica

1. FELADATLAP

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
1	1	♦ témamegjelölő	
	1	♦ Mert a macska tulajdonságait, adottságait, jellemzőit (7 pontban) foglalja össze – ezek a tulajdonságok teszik lehetővé, hogy a macska kikerülje a rá leselkedő veszélyeket.	Vagy ue. másképpen.
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
2	2	♦ Bevezetés; formailag elkülönül a többi résztől (nincs megszámozva); vastagon van szedve; érdekesen, izgalmasan, képletesen bemutatja/leírja a macska vadászatát; legjellemzőbb élethelyzetét, a leírással feszültséget kelt az olvasóban.	Vagy ue. másképpen. A teljességre törekvő megfogalmazásért 2, a kevésbé jó megfogalmazásért 1 pont adható.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
3	1	♦ 6. rész	
	2	♦ A magasugráshoz a földről kell elrugaszkodnunk, a zárójelben a magasból való leugrásról van szó, aminek a landolás/ földet érés a célja.	Vagy ue. másképpen. A teljességre törekvő megfogalmazásért 2, a kevésbé jó megfogalmazásért 1 pont adható.
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
4	1	♦ C	
	1	♦ E	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
5	1	♦ lónak	
	1	♦ verebet	
	1	♦ disznó	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
6	1	♦ H	
	1	♦ I	
	1	♦ H	
	1	♦ I	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
7	1	♦ képesek „repülni”	
	1	♦ hajlékonyak	
	1	♦ tisztaságkedvelők	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
8	1	♦ jobban lát, mint az ember/legyőz bennünket/jobbnálunk	Vagy ue. másképpen.
	1	♦ nehezebben ismeri fel az ízeket/nehezebben különbözteti meg őket	Vagy ue. másképpen.
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
9	1	♦ nagyon/elképesztően	Vagy más megfelelő

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
10	2	♦ Pl.: Kétfelé roppant egy diót, de nem eszi meg.	Vagy más megfelelő. A helyes mondatért 1 pont, a korrekt helyesírásért 1 pont jár.
	1	♦ ige	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
11	1	♦ gyors/gyorsan/villámgyors/villámgyorsan/hirtelen	Bármelyik megoldás 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
12	1	♦ házi kedvenc	
	1	♦ trófea	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
13	2	♦ zsák / mány / á / ra T K J R	Minden két jó megoldásért 1 pont jár.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
14	1	♦ macskatulajdonos	
	1	♦ földrengést	
	1	♦ földrészt	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások		
15	4	Így írjuk	Így ejtjük	Mássalhangzótörvény Minden helyes megoldásért 1 pont jár.	
		♦ hatszor	haccor		♦ összeolvadás
		♦ látott már	látot már		♦ rövidülés

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
16	1	♦ ebben	
	1	♦ a/az	Az egyikért jár az 1 pont.
	1	♦ kutyák mögött	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
17	1	♦ A macskák talpacskáin levő érzékeny pontok segítségével a finom rezgéseket is észlelni tudják.	A helyes átalakításért jár a pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
18	1	♦ Mellső lábaival nem szorítja le a zsákmányt./ Nem szorítja le mellső lábaival a zsákmányt.	A helyes átalakításért 1 pont jár.
	1	♦ Mellső lábaival ne szorítsa le a zsákmányt!/ Ne szorítsa le mellső lábaival a zsákmányt!	A helyes átalakításért 1 pont jár.
	1		A két mondat korrekt helyesírásáért 1 pont jár.
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások	
19	2	Mondatok	Kapcsolat	Minden helyes megoldásért 1 pont jár.
		1. és 2. között	♦ kapcsolatos	
		2. és 3. között	♦ ellentétes	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
20	1	♦ Moravske Toplice-i	
	1	♦ muravidéki	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Szempontok
21		
Tartalom	5	a műfaji követelményeknek megfelelően fejti ki a véleményét (tématartás, érvelés)
Stílus	2	a szövegtípusnak való megfelelés (szókincs, arányosság, világosság)
Nyelvhelyesség	3	pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése
Szerkezet	1	a szerkezeti követelményeknek való megfelelés, helyes, logikus szövegszerkesztés
Terjedelem	1	120 szó; 10%-kal rövidebb szöveg esetében a terjedelemért nem adható pont
Összesen	12	

2. FELADATLAP

1. Az irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Karinthy Frigyes: A gazdag ember sír című művének részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a részlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a részlet tartalmát írja le.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl.: A novella egy gazdag ember egy napját, a rutinfeladatait és a semmi korlátot nem ismerő vágyait mutatja be. A történet egy reggeltől másnapig tartó cselekményt láttat, mindeközben, egy nem várt fordulat után, a főszereplő vagyoni helyzetének változását, a gazdagság és szegénység kapcsán kialakított nézeteinek átalakulását, érzelmi állapotának jelentős módosulását jeleníti meg.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

Pl.: A novella egyes szám harmadik személyben íródott. A gazdag ember nézőpontjából ismerjük meg történéseket és az őt körülvevő világot. A szövegrészlet egészében kijelentő mondatok szerepelnek. A novella első felében, összesen négy bekezdésben a gazdag ember éjfélig tartó programját időrendi sorrendben követjük, a nagyjából azonos hosszúságú kijelentő mondatok objektív nézőpontot adnak. A szerző az elbeszélés második részében a gazdag ember körüli meglepő történéseket és az ahhoz kapcsolódó emóciók alakulását a rövidebb és hosszabb mondatok váltakozásával jeleníti meg.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Jellemzi a gazdag embert: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul jellemzi a gazdag embert.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól jellemzi a gazdag embert.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan jellemzi a gazdag embert.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve jellemzi a gazdag embert.

Pl.: A gazdag ember feladatait rutinból végzi, érzései nincsenek, lehetőségei korlátlanok. Vagyona hatalmas, anyagi javai biztosítják számára a gondtalan életet. Másokra nem gondol, a szegénység nem foglalkoztatja, inasa szolgálja ki: „Becsöngette az inasát, hogy hozzon vizet”. Saját maga és abszurd vágyai töltik ki a mindennapjait. Élete szinte unalmas: reggel a részvényeivel foglalkozik: „A gazdag ember reggel felkelt, és a papírait rendezgette. Hatezer részvényt ártírt, levágott kétezer szelvényt”, ebéd után az újságokat tanulmányozza, utána kocsikázni indul, este színházba megy: „Este két színházba ment a gazdag ember, és végignézte egy tragédia két első és egy vígjáték harmadik felvonását”. Társa és társasága nincsen.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a jellemzés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja az életmódjával összefüggő vágyait: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg az életmódjával összefüggő vágyait.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg az életmódjával összefüggő vágyait.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg az életmódjával összefüggő vágyait.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve vizsgálja meg az életmódjával összefüggő vágyait.

Pl.: A gazdag embernek a saját életével kapcsolatos kívánságai furcsák, időnként abszurdak. Ő maga akarja uralni a világot. Ebéd közben arra vágyódik, hogy az álla alatt és a mellén legyen még egy-egy szája, mert úgy hatékonyabban tudna enni: „*ezzel a két fogsorral megrágja az ember az ételt, és oldalt beleereszti egy tálba*”. Egy újságcikk elolvasása után a saját lábainak levágásáról morfondírozik: „*szép műlábakat tudnak csinálni, olyan kitűnő gépeket, amik jobban járnak, mint az eredeti lábak*”.

A színházban pedig egy olyan saját teátrum alapításán gondolkodik, ahol ő az egyetlen néző, a világ legjobb művészei lépnek fel, de csak addig játszanak, amíg ő izgalmasnak tartja az előadást: „*mikor ő megunja, azonnal elhallgat a művész és művésznő és kimegy a színpadról*”.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Megfogalmazza, mi és milyen változást hozott az életében: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul fogalmazza meg, mi és milyen változást hozott az életében.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól fogalmazza meg, mi és milyen változást hozott az életében.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fogalmazza meg, mi és milyen változást hozott az életében.
3	Jól, teljességre törekedve fogalmazza meg, mi és milyen változást hozott az életében.

Pl.: A gazdag ember egy táviratból arról értesült, hogy minden vagyonát elvesztette. A hír először letaglózta: „*A gazdag ember két óráig megmeredve ült a karszékben*”. Életében először a szegénységre gondolt, megpróbálta átgondolni, hogyan lehet vagyon nélkül élni: „*Másfél óráig gondolkodott a szegénységen, és elképzelte, hogy milyen lehet*”. Inasa távollétében maga ment ki a fürdőszobába vízért. Furcsa, idegen érzéseket tapasztalt magán, mindeközben elégedetten ült a karszékében. Egy váratlan fordulatot követően azonban, egy második táviratból megtudta, hogy vagyonát mégsem veszítette el. Ekkor furcsa elhatározásra jutott, nem akarta már a gazdagságot, ezért mindenét egy vélhetően nem is létező hivatalra hagyta: „*Aztán még gondolkodva, de már határozottan az íróasztalhoz ment, papírt vett elő, és egész vagyonát az Ellenőrző Statisztikai Sőhivatal alaptőkéjének emelésére adományozta*”.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Elemzi, hogyan éli meg a megváltozott állapotot: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul elemzi, hogyan éli meg a megváltozott állapotot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól elemzi, hogyan éli meg a megváltozott állapotot.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan elemzi, hogyan éli meg a megváltozott állapotot.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve elemzi, hogyan éli meg a megváltozott állapotot.

Pl.: A gazdag ember a távirat elolvasása után, szembesülve vagyonának elvesztésével, kővé meredve ült. Idővel fizikai tüneteket is produkált: tüdeje lüktetni kezdett, és addig soha nem tapasztalt érzelmek uralkodtak el rajta, mámszerű állapotot élt át: „*nagyszerű és csodálatos kielégülés reményét viselte magában, borzongó várakozással*”. Új, kellemes érzések kerítették hatalmába, életében először – a megkönnyebbüléstől – könnyezett: „*A szemeihez nyúlt és csodálkozva érezte, hogy szemei vizesek*”.

A második sürgöny után, ráeszmélve arra, hogy mégis gazdag maradt, fontos döntést hozott. Vagyonáról lemondott, majd ezután, életében először sírni is tudott: „*Aztán visszaült a karszékbe, rettenetes szegénységére gondolt, és életében először sírva fakadt*”.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	A szövegrészletből kiindulva kifejti véleményét a két sírás kiváltó okáról: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejti ki véleményét a kérdésben.
1	Felszínesen fejti ki véleményét a kérdésben.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejti ki véleményét a kérdésben.
3	Jól, meggyőzően fejti ki véleményét a kérdésben.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám az állásfoglalás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Állást foglal „A pénz nem boldogít” közmondás igazságtartalmáról: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem foglal állást a kérdésben.
1	Felszínesen foglal állást a kérdésben.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően foglal állást a kérdésben.
3	Jól, meggyőzően foglal állást a kérdésben.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

2. A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Hamana Zsolt: Angol májkrém című novellájának részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a szövegrészlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a részlet tartalmát írja le.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl. A novella egy külföldön munkát vállaló fiatalember történetét mondja el, hányattatásait, nehézségeit, kudarcait, a törvénnyel való összetűzéseit írja le.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélismódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélismódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélismódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélismódot.

Pl.: A novella egyes szám első személyben íródott. A történéseket a fiú szemszögéből látjuk, nehézségei, vívódásai is megjelennek. A monológot több párbeszéd is tagolja, az egyik dialógus a főnökénél történő bemutatkozása, amelyben a munkaszerződésről esik szó, a másikban pedig a főbérő és annak haverjai próbálnak vele eltűnt barátjáról és a titokzatos tablettákról beszélni. A fiú a lakás tulajdonosával folytatott párbeszédét is felidézzi, amelyben a bérleti díj késedelmes kifizetése miatt magyarázódik.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja, milyen problémákkal szembesül a fiú az új munkahelyén és az albérletében: 6 pont (alkalmazás és elemzés). Egy-egy szempont 3-3 pont
0	Nem, illetve rosszul mutatja be a fiú problémáit.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be a fiú problémáit.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be a fiú problémáit.
3	Jól, teljességre törekedve mutatja be a fiú problémáit.

Pl.: Munkahelyén nyelvi nehézségei miatt a fiú nem érti meg a szerződésének tartalmát: „*Megfelelő ez így Önnek? [...] A Kováccsal otthon begyakoroltuk, hogyha kérdő mondatot hallok, de nem tudom, mit jelent a kérdés, akkor a legváltozatosabban válaszoljak rá igennel*”. Kezdetben jól érzi magát, örül az új lehetőségnek, azonban barátjának balesete miatt magára marad. Nyelvi és más nehézségei miatt egy saját világot épít, amely teljesen eltér a valóságtól. Hiába várja az első hét végén a fizetését: „*Átverték a munkahelyemen. Az első héten nem kaptam meg a fizetésem*”. Az otthonról hozott pénze elfogy, már ennivalóra sincsen pénze. Munkahelyén próbálja elmagyarázni, hogy minél előbb szüksége lenne a bérére, mert a lakástulajdonosnak ki kell fizetnie az albérlet díját, de nem ér célt.

Pl.: Az apartmanban kezdetben barátjával lakott. Később egyedül maradt, mert barátjával baleset történt, ezért annak haza kellett utaznia. A főbérőnek alig tudja elmagyarázni, hogy nem tudja kiegyenlíteni a tartozását. Barátjának megmaradt konzervjein és titokzatos tablettáin él, idővel már szédül az éhségtől: „*Fájt a gyomrom és szédültem az éhségtől. Reggelire konzervmangót ettem, [...] a vacsorát kihagytam*”. A többnapos fizetési késedelmet követően a főbérő és annak barátai követelik az elmaradt albérleti díjat, valamint a lakásban hagyott tablettákról érdeklődnek: „*Hol van Kovács? És hol van a májkrémes konzerv, te anyaszomorító?*”

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja, mennyire játszanak szerepet a külső körülmények az események alakulásában: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg, mennyire játszanak szerepet a külső körülmények az események alakulásában.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg, mennyire játszanak szerepet a külső körülmények az események alakulásában.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően vizsgálja meg, mennyire játszanak szerepet a külső körülmények az események alakulásában.
3	Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg, mennyire játszanak szerepet a külső körülmények az események alakulásában.

Pl.: A fiú becsületesen dolgozik, de mivel nincsen teljesen tisztában szerződésének alapvető pontjaival, váratlan nehézségekkel szembesül. A főnöknél tett látogatása során nem érti meg, hogy a próbaidő alatt nem hetente, hanem csak annak lejárta után, a hónap végén kapja meg a bérét. Hiába törekszik arra, hogy pénzt szerezzen, nem sikerül neki. Váratlanul éri, hogy pártfogója, Kovács balesete miatt hazautazik, így magára marad. A közösen bérelt lakás terhei is rá maradnak. Nyelvi nehézségei megakadályozzák abban, hogy a főbérelővel egyezsége jusson. Önhibáján kívül találja meg a kábítószer is, amelyet később keresnek rajta.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Megfogalmazza, hogyan oldja meg a fiú a helyzetét: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul fogalmazza meg, hogyan oldja meg a fiú a helyzetét.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól fogalmazza meg, hogyan oldja meg a fiú a helyzetét.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan fogalmazza meg, hogyan oldja meg a fiú a helyzetét.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve fogalmazza meg, hogyan oldja meg a fiú a helyzetét.

Pl.: A főbérelőnek ki nem fizetett tartozása és más okok miatt a fiú kényszerhelyzetbe kerül. A tablettákat és Kovács tartózkodási helyét firtató lakástulajdonost megüti, majd elmenekül: „*a kellő nyomaték kedvéért könyökkel arcon csaptam a főbérelőt. [...] Gyorsan kimásztam az ablakon*”. Éjszaka bujkál, majd reggel munkahelyén, a főnök szobájából ellop annyi pénzt, amennyi a fizetése lett volna erre a periódusra, és a repülőjegyhez szükséges összeget is elveszi: „*Bementem reggel hatra a melóba, kinyitottam a főnök szobájában lévő szekrényt*”.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Megfogalmazza véleményét arról, bűnös vagy áldozat-e a fiú: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki véleményét az állításról.
1	Felszínesen fogalmazza meg véleményét az állításról.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét az állításról.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét az állításról.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	A főszereplő példáját látva kifejti álláspontját az idegen nyelvek tanulásának és tudásának fontosságáról: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki véleményét a kérdéstről.
1	Felszínesen fogalmazza meg véleményét a kérdéstről.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét a kérdéstről.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét a kérdéstről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi vizsga tantárgyi vizsgakatalógusa alapján értékeljük (helyesírás, nyelvhelyesség: 4 pont; stílus: 2 pont; szerkezet: 2 pont).